

Sygn. akt **III AUa 624/21**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2021 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Marta Sawińska

Protokolant: Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 2021 r. w P. na posiedzeniu niejawnym

sprawy **R. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 22 kwietnia 2021 r. sygn. akt VII U 38/21

1. oddała apelację,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na rzecz R. M. kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

sędzia Marta Sawińska

UZASADNIENIE

Decyzją z 16.09.2020 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.07.2020r., przyznał R. M. zaliczkę na poczet przysługującej mu emerytury od dnia 01.07.2020r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Wysokość ww. świadczenia została obliczona zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 940,67 zł brutto. Emerytury tej nie podwyższono do kwoty najniższej emerytury, bowiem wnioskodawca nie udowodnił łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę ww. świadczenia emerytalnego z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno, tj. wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę.

Odwołanie od ww. decyzji złożył R. M., wskazując, że się z nią nie zgadza, w części, w jakiej organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury. Odwołujący wskazał, że wbrew twierdzeniom organu rentowego, fakt, iż wnioskodawca pobiera emeryturę wojskową nie ma żadnego związku z tym, iż w późniejszym okresie pracował na podstawie umowy o pracę i odprowadzał składki do ZUS. W ocenie odwołującego nie do zaakceptowania jest sytuacja, w której otrzymał emeryturę wojskową, ustaloną w maksymalnej wysokości 75% podstawy jej wymiaru, co uniemożliwiało mu wliczenie okresów, kiedy podlegał powszechnym ubezpieczeniom społecznym. R. M. powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2019 r., (I UK 426/17) oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22.09.2020r., III AUa 1141/20,

jako podstawę do uznania, że przysługuje mu prawo do dwóch świadczeń emerytalnych „wypracowanych” niezależnie od siebie. Jednocześnie wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że wyliczona mu przez ZUS emerytura będzie mu wypłacana zgodnie z jego wnioskiem, stwierdzenie odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Decyzją dnia 12.02.2021 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.07.2020r., przyznał R. M. emeryturę od dnia 01.07.2020r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Wysokość ww. świadczenia została obliczona zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 940,67 zł brutto. Emerytury tej nie podwyższono do kwoty najniższej emerytury, bowiem wnioskodawca nie udowodnił łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę ww. świadczenia emerytalnego z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno, tj. wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę.

Odwołanie od ww. decyzji złożył R. M., wskazując, że się z nią nie zgadza, w części, w jakiej organ rentowy zawiesił wypłatę emerytury. Odwołujący ponowił wnioski i argumentację przedstawioną w odwołaniu od decyzji ZUS II Oddział w P. z dnia 16.09.2020r.

Zarządzeniem z dnia 25.03.2021r. ww. sprawa z odwołania od decyzji z dnia 12.02.2021r. została połączona ze sprawą pod sygn. akt VII U 38/21 w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Wyrokiem z 22.04.2021 r., Sąd Okręgowy w Poznaniu w sprawie VII U 38/21 zmienił obie zaskarżone decyzje i nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. podjąć wypłatę emerytury przyznanej odwołującemu R. M. od dnia 01.07.2020 r. (pkt 1 wyroku), stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieprawidłowe zawieszenie wypłaty emerytury przysługującej odwołującemu (pkt 2 wyroku) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (pkt 3 wyroku).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

R. M. urodził się w dniu (...)

W dniu 01.02.2008r. odwołujący złożył wniosek o emeryturę wojskową.

Decyzją z dnia 10.03.2008r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego, działając w oparciu o przepisy ustawy z dnia 10.12.1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin ustalił odwołującemu prawo do emerytury wojskowej od dnia 01.02.2008r. oraz jego wysokość według następujących zasad:

1) do obliczenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto, według stawek obowiązujących w dniu 31.01.2008r.:

a) uposażenie zasadnicze według grupy 16B – 6940 zł,

b) dodatek za długoletnią służbę wojskową – 1735 zł,

c) kwotę dodatków o charakterze stałym – 8,40 zł,

d) 1/12 dodatkowego uposażenia rocznego – 723,62 zł,

2) podstawa wymiaru świadczenia na dzień 01.11.2003r. (pkt 1 lit. a + lit. b + lit. c + lit. d) wyniosła 9407,02 zł,

3) ustalenie wysokości świadczenia:

a) procentowy wymiar emerytury przy zachowaniu zasady nie przekraczania 75% podstawy wymiaru wyniósł 75%,

b) przy czym wymiar świadczenia wnioskodawcy wyniósł 87,67% z tytułu 33 lat 4 miesięcy i 15 dni wysługi emerytalnej (ustalonej wg załącznika do decyzji),

c) wysokość świadczenia wyniosła 7055,27 zł brutto (75% z 9407,02 zł).

Przy ustaleniu wysokości wojskowego świadczenia emerytalnego R. M. uwzględniona została tylko służba wojskowa pełniona w okresie od 16.09.1974r. do 31.01.2008r. tj. 33 lata, 4 miesiące i 15 dni.

Na wymiar świadczenia odwołującego w wys. 87,67% (spłaszczony do 75%) składają się następujące okresy wysługi wojskowej:

l.p.	Rodzaj okresu wysługi	Lat	Miesiące	Dni	Wymiar	Ogółem
1	Służba wojskowa 15 lat (okres do nabycia uprawnień)	15	0	0	-	40,00%
2	Służba wojskowa (ponad 15 lat)	18	4	15	2,60%	-
3	Okres skrócenia wypowiedzenia (ponad 15 lat)	0	0	0	2,60%	-
4	Okresy składkowe poprzedzające służbę do 3 lat	0	0	0	2,60%	-
5	Razem okresy po 2,60% (2+3+4)	18	4	15	2,60%	47,67%
6	Służba w warunkach szczególnych (art. 15 ust. 2 pkt 1)	0	0	0	2,00%	0,00%

7	Służba w warunkach szczególnych (art. 15 ust. 2 pkt 2)	0	0	0	1,00%	0,00%
8	Służba w warunkach szczególnych (art. 15 ust. 2 pkt 3)	0	0	0	0,50%	0,00%
9	Okresy nieskładkowe poprzedzające służbę	0	0	0	0,70%	0,00%
10	Okresy składkowe poprzedzające służbę ponad 3 lata	0	0	0	1,30%	-
11	Okres pracy po zwolnieniu ze służby	0	0	0	1,30%	-
12	Razem okresy po 1,30% (10+11)	0	0	0	1,30%	0,00%
13	Okresy wysługi zachowanej wg starej ustawy (ponad 15 lat)	0	0	0	2,60%	0,00%
14	Podwyższenie z tytułu inwalidztwa w związku ze służbą	-	-	-	-	0,00%

15	Razem wymiar emerytury	%	-	-	-	-	87,67%
16	Razem wymiar emerytury wg zasady nieprzekraczania 75%	%	-	-	-	-	75,00%

W okresie od 01.02.2008r. do 30.09.2019r. R. M. był zatrudniony w Inspektoracie (...).

Odwołujący nie wnosił do wojskowego organu emerytalnego o zaliczenie ww. okresów zatrudnienia „cywilnego” do wojskowej wysługi emerytalnej. Gdyby wnosił o doliczenie ich do ww. wysługi, okresy te i tak nie zostałyby przez Wojskowe Biuro Emerytalne uwzględnione, z uwagi na fakt, że R. M. posiada emeryturę w pełnej wysokości tj. 75% podstawy jej wymiaru (por. pismo WBE z dnia 27.01.2021r. – k. 22).

W dniu 20.07.2020r. odwołujący złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę. W 2020r. odwołujący nie pozostawał w stosunku pracy.

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z dnia 16.09.2020 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.07.2020r., przyznał R. M. zaliczkę na poczet przysługującej mu emerytury od dnia 01.07.2020r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Wysokość ww. świadczenia została obliczona zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 940,67 zł brutto. Emerytury tej nie podwyższono do kwoty najniższej emerytury, bowiem wnioskodawca nie udowodnił łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę ww. świadczenia emerytalnego z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno, tj. wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę.

Decyzją z dnia 12.02.2021 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, po rozpoznaniu wniosku z dnia 29.07.2020r., przyznał R. M. emeryturę od dnia 01.07.2020r., tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek. Wysokość ww. świadczenia została obliczona zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 ustawy emerytalnej i wyniosła 940,67 zł brutto. Emerytury tej nie podwyższono do kwoty najniższej emerytury, bowiem wnioskodawca nie udowodnił łącznie 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Jednocześnie organ rentowy zawiesił wypłatę ww. świadczenia emerytalnego z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia, gdyż może być wypłacane tylko jedno, tj. wyższe lub wybrane przez wnioskodawcę.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd I instancji wydał zaskarżony wyrok, w którym zmienił obie zaskarżone decyzje i nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. podjąć wypłatę emerytury przyznanej odwołującemu R. M. od dnia 01.07.2020 r. (pkt 1 wyroku), stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieprawidłowe zawieszenie wypłaty emerytury przysługującej odwołującemu (pkt 2 wyroku) oraz zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (pkt 3 wyroku).

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy podał, że istotą sporu w niniejszej sprawie była kwestia zastosowania wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia, bowiem odwołujący ma ustalone prawo do dwóch świadczeń (emerytury wojskowej i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z ZUS).

Następnie przytoczył treść art. 95 ust. 1 i 2, art. 2 ust. 2 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 14 ust. 1 i 2, art. 15 ust. 1, 1a i 2 ustawy z 10.12.1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.

Sąd I instancji podkreślił, że w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym funkcjonariuszom służb mundurowych można ustalić prawo do emerytury powszechnej pod warunkiem jednak niezaliczenia składkowych okresów ubezpieczenia cywilnego do obliczenia emerytury mundurowej. Możliwość jednoczesnego nabycia prawa do emerytury z ubezpieczenia społecznego i emerytury mundurowej jest zatem możliwa tylko wówczas, gdy okresy ubezpieczenia powszechnego i służby mundurowej, w oparciu o jaką ustalono usługę mundurową, nie zostały wzajemnie uwzględnione przy ustalaniu prawa do świadczeń, a każdy z nich, ale z osobna jest samodzielnie wystarczający do uzyskania prawa do emerytury w określonym systemie. Nie jest przy tym możliwe zaliczenie okresów ubezpieczenia w okresach pełnienia służby i równoległego podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Są to bowiem te same okresy w znaczeniu czasowym. Nie mogą one więc być sumowane, gdyż ten sam okres został zaliczony do ustalenia i obliczenia emerytury mundurowej (por. wyrok SN z 03.02.2010r., II UK 174/09, wyrok SN z 06.01.2009r., I UK 178/08, wyrok SA w Krakowie z 08.07.2014 r., III AUa 1542/13). W wyroku z 27.08.2013 r. (II UK 22/13) Sąd Najwyższy dodatkowo wskazał, iż ustawa o emeryturach i rentach nie zawiera obecnie (i nie zawierała również poprzednio) przepisu, który pozwalałby ubezpieczonemu żądać wyłączenia wybranych okresów, już raz zaliczonych do stażu emerytalnego w celu uzyskania emerytury mundurowej, ale też podwyższenia jej wysokości, by teraz tych samych okresów „użyć” ponownie w celu uzyskania emerytury z FUS. Wnioskujący nie może zatem żądać, by prawo do emerytury z ubezpieczenia powszechnego przysługiwało mu po zaliczeniu tych samych (w części lub w całości) okresów ubezpieczenia, już uwzględnionych przy ustalaniu uprawnień do emerytury mundurowej, przysługującej z mocy odrębnych przepisów emerytalnych. Wobec powyższego nie ma żadnych prawnych podstaw, do wykorzystywania raz już zaliczonych okresów składkowych ponownie, przy ustalaniu świadczeń emerytalnych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

A contrario, powyższe należy odczytywać w ten sposób, że o ile emeryt otrzymuje emeryturę wojskową obliczoną tylko na podstawie okresu służby, to nie można mówić o zbiegu świadczeń i nie ma podstaw do wstrzymania wypłaty jednego ze świadczeń. I jest to regulacja konsekwentna, ponieważ oba świadczenia nie będą w żadnym powiązaniu - odrębnie staż ubezpieczeniowy i okres służby wyznaczają przesłanki nabycia każdego z tych praw (por. m.in. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 23.04.2020 r., sygn. III AUa 626/19, LEX).

Tymczasem taka właśnie sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie. Odwołujący, co jest w sprawie bezsporne, od dnia 01.11.2003r. jest uprawniony do emerytury wojskowej, której procentowy wymiar wynosi 75%, co wynika z art. 18 ust. 1 ww. ustawy zaopatrzeniowej z dnia 10.12.1993r., zgodnie z którym kwota emerytury bez uwzględnienia dodatków, zasiłków i świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 25, nie może przekraczać 75% podstawy wymiaru emerytury.

Na podstawie bowiem decyzji Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 10.03.2008r. przyznano R. M. wojskową emeryturę od dnia 01.02.2008r. Przy ustaleniu wysokości ww. wojskowego świadczenia emerytalnego uwzględniona została wyłącznie służba wojskowa pełniona w okresie od 16.09.1974r. do 31.01.2008r., tj. 33 lata, 4 miesiące i 15 dni. Odwołujący po otrzymaniu ww. świadczenia wojskowego nie składał w WBE wniosku o zaliczenie okresów zatrudnienia „cywilnego”, tj. od 01.02.2008r. do 30.09.2019r. do wojskowej usługi emerytalnej, a gdyby nawet wnosił o ich doliczenie, to i tak nie zostałyby one przez Wojskowe Biuro Emerytalne uwzględnione, z uwagi na fakt, że odwołujący posiada emeryturę w pełnej wysokości, tj. 75% podstawy jej wymiaru. Z kolei ww. okresy zatrudnienia „cywilnego” odwołującego zostały uwzględnione przez ZUS przy obliczaniu świadczenia emerytalnego zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 26 ustawy emerytalnej z FUS (z tytułu pracy od 01.02.2008r. do 30.09.2019r.).

Reasumując, do ustalenia emerytury wojskowej odwołującego przyjęto tylko okresy służby wnioskodawcy w wojsku. W ocenie Sądu I instancji powyższe było wystarczające, by odwołujący osiągnął maksymalny procentowy wymiar wysługi emerytalnej w wysokości 75%.

Następnie Sąd Okręgowy wskazał, że w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2019 r. (sygn. akt I UK 426/17), zostało w konkluzji podkreślone, iż o zastosowaniu wyjątku od zasady wypłacania jednego świadczenia decyduje brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego, a nie data przyjęcia żołnierza zawodowego do służby wojskowej (art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - t.j.: Dz. U. z 2018 r. poz. 1076).

Mocą tego wyroku Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, zawierając pewne wskazówki do rozważenia sądowni rozpoznającemu sprawę ponownie. Między innymi w uzasadnieniu do tego wyroku (I UK 426/17) Sąd Najwyższy wskazał na odmienną sytuację prawną żołnierzy zawodowych (policjantów etc.) w aspekcie wpływu „cywilnych” okresów stażu emerytalnego na prawo i wysokość świadczeń wojskowych (a o to chodzi w sprawie niniejszej) pozostających w służbie przed 01.01.1999 r. i osób odbywających służbę w okresie od 02.01.1999 r. Mianowicie do wysługi emerytalnej żołnierza pozostającego w służbie przed 02.01.1999 r. zalicza się z urzędu posiadane przed przyjęciem do służby okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu ustawy emerytalnej (art. 15 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych), okresy te powodują określony w ustawie wzrost podstawy wymiaru emerytury (emerytura wojskowa wzrasta o 2,6% podstawy wymiaru za nie więcej niż 3 lata okresów składkowych poprzedzających służbę a o 1,3% za każdy następny rok i o 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych poprzedzających służbę). Tak ustalona emerytura podlegać może również (na wniosek) zwiększeniu - w wyniku doliczenia okresów przypadających po zwolnieniu ze służby o 1,3% podstawy wymiaru za każdy rok zatrudnienia przed 01.01.1999 r. w wymiarze czasu pracy nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy oraz za każdy rok okresów opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe po dniu 31.12.1998 r. lub za okres nieopłacania składek z powodu przekroczenia w trakcie roku kalendarzowego kwoty rocznej podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia - pod warunkiem, że emerytura ta wynosi mniej niż 75% podstawy jej wymiaru i emeryt ukończył 50/55 lat życia albo stał się inwalidą.

Natomiast prawo i wysokość emerytury żołnierzy, którzy zostali przyjęci do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r. uzależnia się wyłącznie od okresów służby wojskowej, co wynika z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych.

Sąd Najwyższy podkreślił zatem w konkluzji, że żołnierz który pozostawał w służbie przed 02.01.1999 r. może w świadczeniu wojskowym - korzystać z „cywilnej” wysługi emerytalnej, natomiast przyjęty do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r. nie ma takiego uprawnienia. SN wskazał ponadto, że skoro emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie zabezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści jaką przynosi zwiększenie emerytury.

Sąd Najwyższy wskazał również, że kryterium, które niewątpliwie zadecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniem dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r., to brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek okresu „cywilnego” stażu emerytalnego. Kryterium to jednocześnie określa krąg podmiotów charakteryzujących się jednakową cechą - istotną cechą relewantną. Do tej grupy należą emeryci wojskowi, których wypracowane okresy składkowe i nieskładkowe nie miały żadnego wpływu na wysokość emerytury wojskowej, do nich zaś należą wszyscy żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r. oraz niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 02.01.1999 r.

Sąd Okręgowy podkreślił, że w niniejszej sprawie odwołujący należy do tej grupy osób, którym należy wypłacać dwa świadczenia emerytalne, albowiem przy ustaleniu wysokości emerytury wojskowej „nie brały udziału” cywilne okresy pracy, co wynika zarówno z decyzji przyznającej odwołującemu prawo do emerytury wojskowej (i załącznika do tej decyzji), jak również z treści pisma WBE z dnia 27.01.2021r. (k. 22).

Wobec powyższego - w świetle przedstawionych w skrócie wywodów Sądu Najwyższego – istnieją podstawy do uwzględnienia odwołania w sprawie niniejszej, albowiem niezasadnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiesił wypłatę najpierw emerytury w formie zaliczki, a następnie emerytury przyznanej z systemu powszechnego z uwagi na to, że świadczenie to jest niższe od emerytury wojskowej. W niniejszej sprawie odwołujący nie miał realnej możliwości wliczenia okresów ubezpieczenia społecznego „cywilnego” do wysługi emerytalnej wojskowej, gdyż podstawa wymiaru jego emerytury wynosiła już 75% z samych okresów służby. Dlatego Sąd Okręgowy uznał, że sytuacja tego ubezpieczonego jest identyczna jak żołnierzy przyjętych do służby po 01.01.1999 r., w stosunku do których istnieje możliwość pobierania dwóch świadczeń emerytalnych.

Mając na uwadze powyższe, sąd w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy i na podstawie powołanych przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone decyzje i orzekł jak w sentencji. Obie decyzje zawieszały wypłatę emerytury od dnia 01.07.2020r., tj. zgodnie z art. 129 ustawy emerytalnej od pierwszego dnia miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o emeryturę (odwołujący spełnił warunki do jej nabycia już w dniu 13.06.2020r.).

Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Sąd I instancji podkreślił, że stan faktyczny sprawy, już na etapie postępowania administracyjnego, był niesporny. ZUS uzyskał informację z WBE w P. z dnia 19.08.2020r., z której wynikało, że wysokość emerytury wojskowej odwołującego została wyliczona wyłącznie przy uwzględnieniu okresu pełnienia służby wojskowej od 16.09.1974r. do 31.01.2008r. W świetle wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24.01.2019 r. (sygn. akt I UK 426/17), a także szeregu orzeczeń sądów apelacyjnych, akceptujących powyższe stanowisko, nie powinno budzić wątpliwości, że organ rentowy dokonał błędnej wykładni art. 95 ustawy emerytalnej. Błąd ten, obciążał organ rentowy, co obligowało sąd do stwierdzenia jego odpowiedzialności za nieprawidłowe zawieszenie wypłaty emerytury przysługującej odwołującemu.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł w pkt 3) wyroku, na podstawie art. 98 § 1, 3 i 4 k.p.c. oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Zgodnie z § 9 ust. 2 stawki minimalne w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym wynoszą 180 zł.

Sąd I instancji podkreślił, że jak już niejednokrotnie wyjaśniał Sąd Najwyższy, połączenie - na podstawie art. 219 k.p.c. - kilku oddzielnych spraw w celu ich łącznego rozpoznania lub także rozstrzygnięcia jest zabiegiem technicznym, który nie prowadzi do powstania jednej nowej sprawy, nie pozbawia połączonych spraw ich odrębności i nie zmienia faktu, że łącznie rozpoznawane i rozstrzygane sprawy są nadal samodzielnymi sprawami (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19.12.2008 r., II CSK 267/08, nie publ. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15.02.2008 r., I CZ 148/07, nie publ., z dnia 04.12.2009 r., III CZ 57/09, nie publ., z dnia 29.04.2010 r., IV CZ 24/10, nie publ. i z dnia 25.11.2011r., V CSK 89/11, nie publ., postanowienie z dnia 03.02.2012r., I CZ 164/11). W konsekwencji, w razie połączenia przez sąd kilku spraw do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, zwrot kosztów procesu przysługuje stronie odrębnie w każdej z połączonych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 04.12.2009 r., III CZ 57/09, nie publ. i z dnia 29.04.2010r., IV CZ 24/10, nie publ., postanowienie z dnia 03.02.2012r., I CZ 164/11).

Sąd Sąd Okręgowy zasądził od organu rentowego na rzecz odwołującego kwotę 360 zł (2 x 180 zł) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego, albowiem sąd uznał, iż odwołanie jest zasadne w stosunku do obu zaskarżonych decyzji. Sąd Okręgowy wskazał, że brak było podstaw do zasądzenia na rzecz odwołującego kosztów zastępstwa prawnego w wysokości przekraczającej stawkę podstawową wynagrodzenia. Nakład pracy pełnomocnika odwołującego, w tym

powtórzenie argumentacji w odwołaniu od decyzji z dnia 12.02.2021r. przedstawionej w odwołaniu od decyzji z dnia 16.09.2020r., nie uzasadniał zwiększenia tych kosztów. Sąd I instancji nie prowadził rozbudowanego postępowania dowodowego, które właściwie ograniczyło się do uzyskania wojskowych akt emerytalnych. Nadto, sprawa została rozpoznana na posiedzeniu niejawnym. Stopień skomplikowania sprawy, wobec ugruntowanego orzecznictwa sądów w tym zakresie, także nie przemawiał za ukształtowaniem obowiązku zwrotu kosztów na wyższym poziomie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł organ rentowy zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 95 ust. 2 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy, wbrew treści przepisu, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń, nie ma zastosowania zasada dotycząca wypłaty tylko jednego świadczenia, wyższego lub wybranego przez zainteresowanego,

2. naruszenie art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez uznanie, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za zawieszenie wypłaty emerytury przysługującej odwołującemu, mimo, że organ rentowy dokonał zawieszenia wypłaty w oparciu o treść art. 95 ustawy.

Mając powyższe na uwadze organ rentowy wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołań od decyzji z dnia 16.09.2020 r. (...) i od decyzji z dnia 12.02.2021 r. (...) oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, nadto zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego odwołujący R. M. wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie na rzecz odwołującego się od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Wniesioną przez organ rentowy apelację uznać należy za bezzasadną.

Sąd I instancji rozpoznał sprawę prawidłowo i starannie, przeprowadzając właściwie postępowanie dowodowe, a ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego zasługuje na aprobatę i nie pozwala uznać, że doszło do przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów. Sąd I instancji powołał trafnie obowiązujące w tej mierze przepisy, które prawidłowo zastosował i zinterpretował, nie naruszając zaskarżonym rozstrzygnięciem przepisów procesowych ani przepisów prawa materialnego, dlatego Sąd Apelacyjny ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy akceptuje i przyjmuje za własne, jako że znajdują one odzwierciedlenie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Bezsporne były okoliczności faktyczne sprawy, a więc w tym okresie pełnienia służby wojskowej przez odwołującego R. M., okresy „cywilnego” zatrudnienia ubezpieczonego oraz posiadanie przez niego uprawnienia tak do emerytury z ubezpieczenia społecznego, jak i do emerytury wojskowej. Przedmiot sporu stanowiła natomiast wykładnia przepisów prawa materialnego – art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, od której zależało następnie ustalenie, czy odwołujący może pobierać oba ww. świadczenia pozostające ze sobą w zbiegu.

Zgodnie z przywołanymi przepisami, w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń – wyższe lub wybrane przez zainteresowanego (ust. 1). Przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy z dnia 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.

Regułą jest zatem, że zbieg prawa do kilku świadczeń określonych w ustawie rodzi dla organu rentowego obowiązek wypłaty tylko jednego – wyższego – świadczenia. Zainteresowanemu przysługuje jednak wybór, który należy do sfery jego samodzielnych uprawnień i nie podlega ocenie sądu (postanowienie SN z dnia 17.12.2018 r., II UK 541/17). Jednocześnie wydawać by się mogło też, że wyłączenie zasady pobierania jednego świadczenia, przewidziane w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, dotyczy wyłącznie przypadku obliczenia emerytury wojskowej dla żołnierza powołanego do służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r., a zatem uzależnione jest tylko od momentu rozpoczęcia służby wojskowej.

Sąd Odwoławczy w całości podziela jednak zaproponowany przez Sąd orzekający, a czerpiący ze stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w wyroku z dnia 24.01.2019 r., I UK 426/17, kierunek wykładni przepisu art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, zgodnie z którym użyte w ust. 2. tego artykułu sformułowanie „emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10.12.1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych” oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. Oczywiście, że ww. wyrok Sądu Najwyższego zapadł w konkretnej sprawie i wiąże inne sądy tylko w tej sprawie, której dotyczy, zaś dla innych sądów w podobnych sprawach może być jedynie wskazówką orzecniczą. Niemniej ze wszech miar przekonujące są stojące za powyższym stanowiskiem motywy, prawidłowo zredagowane już przez Sąd I instancji.

Godzi się zatem w tym miejscu jedynie powtórzyć i doprecyzować, że R. M. jako emeryt wojskowy, nie miałby prawa do doliczenia okresu służby wojskowej do stażu emerytalnego na potrzeby obliczenia emerytury powszechnej, albowiem z tytułu tej służby ustalono mu prawo do emerytury określonej w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy (art. 5 ust. 2a ustawy emerytalnej). Tej możliwości nie miałby również żołnierz, o którym mowa w art. 15 ustawy zaopatrzeniowej, a więc żołnierz, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r. – z tej przyczyny, że dla niego emerytura obliczana jest na podstawie kapitału początkowego. Co jednak różni te dwie sytuacje, to możliwość doliczenia „cywilnych” okresów stażu emerytalnego do wysługi emerytalnej branej pod uwagę przy obliczaniu emerytury wojskowej. Dla żołnierzy pozostających w służbie – tak jak odwołujący – przed dniem 02.01.1999 r. obowiązują zasady zaliczania do służby okresów składkowych i nieskładkowych w rozumieniu ustawy emerytalnej posiadanych przed powołaniem do zawodowej służby wojskowej (z urzędu – art. 16 ustawy zaopatrzeniowej) oraz po zwolnieniu z niej (na wniosek zainteresowanego – art. 14 ww. ustawy). Natomiast przyznanie i obliczenie emerytury żołnierzom przyjętym do służby po raz pierwszy po dniu 01.01.1999 r. uzależnia się wyłącznie od wymiaru służby wojskowej – na co wprost wskazuje art. 15a ustawy zaopatrzeniowej. Stosując wskazany na wstępie przepis art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej dosłownie – tylko tej drugiej grupie ubezpieczonych przysługuje uprawnienie do pobierania dwóch emerytur, jako zmuszonym do stosowania mniej korzystnych zasad obliczania emerytury. Nie jest jednak tak, by ubezpieczony w niniejszej sprawie mógł faktycznie skorzystać ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu „cywilnej” wysługi emerytalnej – wszak bezspornie R. M. wykazywał się na tyle długą wysługą wojskową, że okres składkowy (zatrudnienia w Inspektoracie Wsparcia Sił Zbrojnych od 01.02.2008r. do 30.09.2019r.) pozostawałby bez wpływu na wysokość pobieranego świadczenia wojskowego (albowiem nie mogłoby ono przekroczyć granicy wynikającej z art. 18 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy – 75%). Tym samym jego sytuacja faktycznie zrównana jest z sytuacją żołnierzy z art. 15a ustawy zaopatrzeniowej, uchylających się spod zasady pobierania jednego świadczenia. Wszak i odwołujący – niezależnie od swojej woli, a jedynie z powodu obowiązujących przepisów – nie ma prawnej możliwości skonsumowania wskazanego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w swojej emeryturze wojskowej, a jego emerytura jest obliczana w istocie wyłącznie w oparciu o wojskowy staż emerytalny. W rezultacie odwołujący spełnia więc zawarty w przepisie art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej wymóg, aby jego emerytura wojskowa „została obliczona według zasad określonych w art. 15a ustawy zaopatrzeniowej”, a to z kolei uprawnia go do skorzystania z zawartego w tym przepisie wyjątku od zasady jednego świadczenia. Tego zresztą wymaga także dochowanie wierności konstytucyjnej zasadzie równości ubezpieczonych.

W wywiezionej apelacji organ rentowy nie przedstawił żadnych argumentów poddających się pod polemikę z powyższym kierunkiem interpretacji spornych przepisów, odnosząc się jedynie do daty wstąpienia R. M. do służby wojskowej, która zdaniem skarżącego stała na przeszkodzie zastosowaniu w tym przypadku omówionego wyżej wyjątku od zasady wypłaty jednego świadczenia. Jest to stanowisko nie tyle błędne, co przede wszystkim skrótowe. ZUS nie dostrzegł bowiem, że w gruncie rzeczy nie może tu być mowy o niedopuszczalnej konkurencyjności (zbiegu) świadczeń emerytalnych: powszechnego i wojskowego, skoro odwołujący faktycznie nie „skonsumował” swojego stażu ubezpieczeniowego w wysłudze emerytalnej, a dopiero w ramach okresów składkowych przy emeryturze powszechnej. Daty powołania i zwolnienia ze służby wojskowej mają tutaj takie tylko – acz wciąż istotne – znaczenie, że wskazują na okres owej wysługi emerytalnej, który bezspornie nie pozwala na zaliczenie „cywilnego” okresu zatrudnienia odwołującego ze skutkiem na wysokość świadczenia wojskowego. Emerytura wojskowa R. M. obliczona została w oparciu wyłącznie o staż wojskowy, a „zwolniony” w ten sposób staż „cywilny” może zostać wykorzystany do obliczenia dodatkowego, niezwiązanego z nią, powszechnego świadczenia emerytalnego, które będzie mogło być pobierane równoległe. Zatem brak było podstaw do zawieszenia wypłaty emerytury przyznanej odwołującemu R. M. w zaskarżonych decyzjach.

Apelacja co do punktu 2 zaskarżonego orzeczenia także jest bezzasadna. Sąd II instancji w pełnej rozciągłości popiera argumenty powołane przez Sąd Okręgowy w pisemnym uzasadnieniu orzeczenia na stronie 13. Wydając zaskarżoną decyzję organ rentowy posiadał wiedzę o wykładni orzeczniczej zaprezentowanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 2019r. oraz linii orzeczniczej sądów powszechnych w pełni potwierdzającej to stanowisko prawne.

Reasumując, w niniejszej sprawie Sąd I instancji oparł się na pełnym materiale dowodowym, prawidłowo go ocenił i przyjął za podstawę poczynionych ustaleń faktycznych. Wyrok Sądu Okręgowego z dnia 22.04.2021 r. odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe, apelacja organu rentowego, jako nieuzasadniona, podlegała oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w pkt 1 wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. i § 2 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców

prawnych. Mając powyższe na względzie zasądzono od organu rentowego na rzecz odwołującego R. M. kwotę 240 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym – pkt 2 wyroku.

sędzia Marta Sawińska